

О.М. Колодізєв, д.е.н., професор, завідувач кафедри банківської справи,
Киркач С.М., аспірант кафедри банківської справи
Харківський національний економічний університет
просп. Леніна, 9-А, м. Харків, 61166, Україна
ff_105@mail.ru

ОБГРУНТУВАННЯ СИСТЕМИ ПРИНЦИПІВ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Формування ефективної організації фінансового планування діяльності банку забезпечується на основі реалізації системи принципів. Дослідженню теорії та практики фінансового планування в банку присвячені праці вітчизняних вчених-економістів, а саме Г. М. Азаренкової, О. В. Васюренка, О. М. Калініченка, О. А. Криклій, Т. П. Куніциної, С. М. Лаптева, Ю. Л. Овдій та інших. У працях цих та інших вчених розглядаються економічна сутність поняття «фінансове планування банку», його види, об'єкти, суб'єкти, мета, завдання, інструменти, стадії або етапи, методи та інші актуальні аспекти фінансового планування банку. Проте питання щодо системи принципів фінансового планування діяльності банку залишаються дискусійними і недостатньо опрацьованими.

Таким чином, актуальним в умовах сьогодення є впровадження системи принципів фінансового планування в діяльність банку, широке практичне використання яких дасть змогу банкам підвищити рівень ефективності організації фінансового планування і, відповідно, підвищити рівень ефективності фінансової діяльності банку загалом.

Фінансове планування банку – це сфера управлінської діяльності вищого керівництва банку щодо розробки системи фінансових планів для забезпечення механізму перетворення цілей, завдань, заходів банку у конкретну систему абсолютних та відносних показників і нормативів з метою реалізації стратегії розвитку банку, підвищення його ефективності та забезпечення необхідного рівня конкурентоспроможності [1].

Ефективність організації фінансового планування, якість фінансових планів, збалансованість економічних і фінансових показників залежить від дотримання принципів фінансового планування діяльності банку, які формують систему вихідних ключових позицій.

Отже, необхідним є розгляд існуючих у науковій літературі поглядів вчених-економістів щодо принципів фінансового планування (табл. 1) та їх систематизація для подальшого застосування з метою формування адекватного підходу до вибору і забезпечення цілісності такої системи принципів.

Детальне вивчення отриманих результатів досліджень дозволяє виокремити **групу специфічних принципів** і встановити наступне:

більшість науковців вважають одним із найголовніших принципів фінансового планування діяльності банку *принцип єдності* (системності, холізму), який полягає в єдності фінансової політики, єдиному підході до розрахунків фінансових показників;

принцип науковості фінансових показників (науково-технічної та економічної обґрунтованості) забезпечує збалансованість фінансових показників та

їх точність. Відповідно, даний принцип поєднує в собі принципи точності та збалансованості економічних і фінансових показників;

Таблиця 1

Результати групування наукових поглядів щодо визначення принципів фінансового планування

Принципи фінансового планування	Гермогентова М. [2]	Крамаренко Г. О. [3]	Пашуга М. [4]	Кірейцева Г. Г. [5]	Поддєрьогін А. М. [6]	Єзгор Л. [7]	Ставерська Т.О. [8]	Ситник Г. В. [9]	Гордієнко Т. М. [10]
Єдності (системності, холізму)	+	+	+	+	+	+		+	
Безперервності	+		+			+		+	
Гнучкості	+		+	+				+	
Погодженості стратегічних цілей та оперативного управління	+								
Мобільності	+				+				
Стабільності процедур фінансового планування	+				+	+			
Напруженості та досяжності (реальності) фінансових планів	+			+			+		
Розподілу відповідальності між керівниками служб та підрозділів	+				+				
Контрольованості статей фінансових планів	+								
Значущості фінансових показників	+								
Науковості (науково-технічної та економічної обґрунтованості) фінансових планів	+	+			+	+	+		
Ефективності		+						+	
Участі кожного працівника в плановій діяльності			+		+			+	
Точності			+					+	
Інтегрованості				+	+				
Економічності				+					
Орієнтації планів на реалізацію фінансової стратегії							+	+	
Збалансованості економічних і фінансових показників							+		
Альтернативності можливих шляхів розвитку фінансів підприємства							+	+	
Поєднання поточних і перспективних фінансових планів							+		
Адаптивності до змін внутрішнього і зовнішнього середовища							+		
Постійного аналізу та контролю виконання фінансових планів							+		
Адекватності								+	
Забезпечення платоспроможності								+	
Забезпечення фінансової стійкості								+	
Забезпечення фінансової гнучкості								+	
Мінімізації фінансових ризиків								+	
Телеологічності									+
Лапідарності									+
Захисту пов'язаних осіб									+
Конвергенції елементів системи фінансового планування									+
Найслабкішої ланки									+
Паралельного розвитку									+

принцип безперервності (поєднання поточних і перспективних фінансових планів) передбачає, що процедура фінансового планування здійснюється постійно, а не дискретно, що забезпечує взаємозв'язок показників фінансових планів поточного і майбутнього періодів;

принцип гнучкості забезпечує здатність фінансового планування змінювати свою спрямованість залежно від змін зовнішнього та внутрішнього середовища. Даний принцип поєднує в собі принципи альтернативності можливих шляхів розвитку фінансів, мобільності та адаптивності до змін внутрішнього і зовнішнього середовища;

принцип стабільності процедур фінансового планування передбачає своєчасне і чітке виконання правил та процедур фінансового планування, порушення яких призводить до збоїв у фінансовому механізмі банку;

принцип напруженості та досяжності фінансових планів (реальності) забезпечує подолання однієї з головних проблем фінансового планування, а саме відповідності фінансових планів реаліям сьогодення;

принцип участі кожного працівника в плановій діяльності передбачає залучення до процесу фінансового планування фахівців з різних функціональних підрозділів різних рівнів, так як фінансовий план агрегує показники за різними аспектами діяльності банку, тим самим забезпечуючи розподіл відповідальності між керівниками та працівниками відповідних служб та підрозділів банку. Отже, даний принцип поєднує в собі також і принцип розподілу відповідальності між керівниками служб та підрозділів.

В процесі аналізу отриманих результатів досліджень визначено, що до **групи загальноекономічних принципів** доцільно віднести не менш важливіші принципи фінансового планування, а саме наступні: погодженості стратегічних цілей та оперативного управління, контрольованості статей фінансових планів, значущості фінансових показників, інтегрованості, ефективності, економічності, орієнтації планів на реалізацію фінансової стратегії тощо.

Таким чином, запропонований авторами підхід до визначення системи принципів фінансового планування діяльності банку базується на основі виділення двох груп принципів (специфічні і загальноекономічні), що забезпечує підґрунтя для формування ефективної організації фінансового планування. Якість фінансових планів, їх реальність щодо цілей і методів реалізації, тим самим дозволяє забезпечувати підвищення рівня ефективності системи організації фінансового планування і, відповідно, підвищувати рівень ефективності фінансової діяльності банку загалом через перетворення стратегічних цілей та завдань в конкретні значення результативних фінансових показників його діяльності на основі реалізації комплексу організаційно-методичних заходів.

Література

1. Киркач С. М. Конкретизація сутності поняття фінансового планування з позиції специфіки функціонування підприємства (банку) [Текст] / С. М. Киркач // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Збірник наукових праць. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ». – 2012. – № 34 – С. 145-160.
2. Гермогентова М. Построение системы финансового планирования на предприятиях / М. Гермогентова // Проблемы теории и практики управления. – 2006. – № 10. – С. 91-95.
3. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз і планування: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. О. Крамаренко. – К.: Центр навч. літератури, 2003. – 223 с.

4. Пашута М. Бізнес-планування як фактор успішної підприємницької діяльності / М. Пашута // Персонал. – 2006. – № 10. – С. 66-74.
5. Фінанси підприємств: навч. посібник для студентів екон. спец. всіх форм навч. вищ. навч. закладів. Курс лекцій / за заг. ред. Г. Г. Кірейцева. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: ЦУЛ, 2002. – 267 с.
6. Фінанси підприємств: підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін.; / кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – 6-те вид., перероб. та допов. – К.: КНЕУ, 2006. – 552 с.
7. Єзгор Л. Планування – основний елемент фінансового менеджменту підприємства в Україні / Л. Єзгор // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – Вип. 19. – С. 219-223.
8. Ставерська Т. О. Принципи і процедури фінансового планування і прогнозування на підприємстві / Т. О. Ставерська. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Dtr_ep/2011_5/files/EC511_34.pdf.
9. Ситник Г. В. Принципи фінансового планування та його роль у забезпеченні збалансованого фінансового розвитку підприємства / Г. В. Ситник. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/inek/2011_7/76.pdf.
10. Гордієнко Т. М. Фінансове планування у лізингових компаніях України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Т. М. Гордієнко. – Київ, 2012. – 20 с.